

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
jofvi/clj, 21. oktober 2008

SAMLENOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag til en forordning fra Europaparlamentet og EU-rådet om forpligtelser for operatører, som introducerer træ og træbaserede produkter på EU's marked KOM (2008) 644/3

Præsentation ved Kommissionen

Nyt notat

Resume:

Med forslaget pålægges operatører, der introducerer træ og træprodukter på EU's marked, en pligt til at udvise rettidig omhu ("due diligence") i forhold til at sikre sig, at træet er lovligt fældet i oprindelseslandet. Operatørerne skal etablere sporings- og kontrolmekanismer, som med tilstrækkelig sikkerhed kan spore træet til en kilde, hvor der er ringe risiko for, at det er ulovligt fældet. Forpligtelsen vil alene gælde den operatør, som første gang placerer et træprodukt på EU's marked. Forslaget vil supplere den allerede vedtagne frivillige licensordning for import af træprodukter til EU: dels vil den være generel og omfatte både importeret træ og EU's eget træ, dels vil den omfatte en bredere vifte af træ- og træbaserede træprodukter. Medlemslandene skal udpege kompetente myndigheder, som skal administrere ordningen. Som led heri skal myndighederne godkende overvågningsorganisationer, som har etableret et "due diligence system" og som certificerer operatører til at følge dette. Der åbnes herved mulighed for at bygge på allerede etablerede ordninger, der tjener det formål at verificere lovligt fældet træ. Forslaget har endnu ikke været i høring, og der udestår endnu en nøjere vurdering af en række elementer i og konsekvenser af forslaget.

1. Status

Kommissionen har den 17. okt. 2008 sendt ovennævnte forslag til Rådet og Europaparlamentet. Forslaget har hjemmel i TEF artikel 175, og skal derfor vedtages med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i TEF artikel 251.

Notat om forslaget har ikke tidligere været oversendt til Folketinget

Europaparlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget

Formandskabet har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet (land og fisk) den 27. – 28. oktober 2008 med henblik på Kommissionens præsentation af forslaget.

2. Formål og indhold

Forslagets umiddelbare formål er at forhindre, at ulovligt fældet træ introduceres på EU's marked.

Et overordnet formål med forslaget er at bane vej for en mere bæredygtig drift af verdens skove. Ulovlig tømmerhugst bidrager således flere steder i verden til ubæredygtig drift med skovrydning og skovødelæggelse og store afledte skadevirkninger: Offentlige kasser mister hugstafgifter og skatter, korruption stimuleres og der opstår unfair konkurrence på træmarkedet. CO₂-udslippet og den globale opvarmning øges, og der opstår væsentlige tab af biologisk mangfoldighed. Samtidig tilsidesættes rettigheder og hensyn til lokale og indfødte folk, som lever i afhængighed af skove.

Forslaget er en udløber af EU's såkaldte FLEGT-handlingsplan fra 2003 om skovlovshåndhævelse, samfundsforvaltning og handel. Det vil gennem etablering af ny, generel regulering supplere igangværende EU-initiativer, først og fremmest den allerede vedtagne licensordning for import af træ og træprodukter. Licensordningen indebærer, at eksport af visse typer af træ fra frivilligt medvirkende partnerlande skal ledsages af en licens, som blåstempler, at træet er lovligt fældet i - eller lovligt importeret til – det pågældende partnerland, før eksport fra partnerlandet til EU. Under licensordningen har EU afsluttet partnerskabsaftale med Ghana, og der forhandles om partnerskab også med Cameroun, Congo, Malaysia og Indonesien. Flere andre tømmerproducerende lande har udvist interesse. Der er endnu ingen licenser i markedet, da der først skal indgås partnerskabsaftaler, og den fornødne administrative kapacitet opbygges i partnerlandene.

Operatørers pligt til at indføre et "due diligence system"

Med forslaget pålægges operatører, der introducerer træ og træprodukter på EU's marked, en generel forpligtelse til at udvise fornøden og rettidig omhu ("due diligence") i forhold til at sikre sig, at træet i de pågældende træbaserede produkter er lovligt fældet i oprindelseslandet. Forpligtelsen indebærer specifikt, at operatørerne skal etablere et system med sporings- og kontrolmekanismer som med tilstrækkelig sikkerhed kan spore træet til en kilde, hvor der er ringe risiko for, at det er ulovligt fældet - i det følgende kaldet et "due diligence system".

Forpligtelsen til at etablere et "due diligence system" vil alene gælde den operatør, som første gang placerer et træprodukt på EU's marked.

Forpligtelsen vil gælde både for træ, der importeres til EU, og træ, der fældes og handles i EU.

"Due diligence systemet" skal sikre adgang til følgende informationer om det træ og de træprodukter, som en operatør introducerer på EU's marked:

- en beskrivelse af produktet
- landet, træet er fældet i
- volumen og/eller vægt
- navn og adresse på underleverandør (hvor relevant/muligt)
- oplysning om overholdelse af relevant lovgivning i oprindelsesland

Systemet skal endvidere indeholde en procedure for risikovurdering og muliggøre kontrol.

Mere detaljerede kravspecifikationer for "due diligencesystemet" skal fastlægges af Kommissionen efter en komiteprocedure (forskriftsprocedure med kontrol). Det gælder bla. og især kriterier for bedømmelse af risikoen for, at ulovligt fældet tømmer introduceres på EU's marked.

Omfattede produkter

Forslaget omfatter en bred vifte af træ- og træbaserede træprodukter, herunder kævler, groft til-dannet træ samt finer og krydsfiner (som licensordningen) og derudover tillige papir- og papirmasse, træbaserede møbler, præfabrikerede bygninger, brænde, flis og savsmuld, spånplader, fiberplader, træ-rammer, paller og kasser mv.

Træ og træprodukter, der er omfattet af og opfylder handelsbetingelserne i CITES-reguleringen eller den frivillige FLEGT-licensordning skal efter forslaget anses som værende lovligt produceret. Forslaget vil derfor ikke for disse produkter etablere yderligere krav.

Kommissionen kan justere listen af omfattede produkter. Den justerede liste skal godkendes efter en komiteprocedure (forskriftsprocedure med kontrol).

Godkendelse af overvågningsorganisationer

Medlemslandenes kompetente myndighed skal godkende overvågningsorganisationer, som har etableret et "due diligence system" og som certificerer operatører til at følge dette. Vilkår for godkendelse er bla. at operatørerne skal være forpligtet til at følge systemet, og at der skal være en overvågningsmekanisme samt procedurer for opfølgning i tilfælde af konstaterede mangler.

Medlemslandene skal indenfor tre måneder tage stilling til ansøgninger om godkendelse af overvågningsorganisationer; de skal foretage lejlighedsvis kontrol af at de opfylder betingelserne for godkendelse og de skal tilbagetrække godkendelse i tilfælde af manglende opfyldelse. Kommissionen skal inden for to måneder notificeres af de kompetente myndigheder om beslutninger om tildeling, afvisning og tilbagetrækning af godkendelser.

Mere detaljerede bestemmelser for godkendelsesprocedurerne skal fastlægges af Kommissionen efter en komiteprocedur (forskriftsprocedure med kontrol).

Kommissionen skal offentliggøre en liste over godkendte overvågningsorganisationer og sikre en jævnlig opdatering.

Kontrol og rapportering

Medlemslandenes kompetente myndighed skal kontrollere, at operatører har etableret og følger et "due diligence system" som beskrevet ovenfor. Operatørerne skal assistere myndigheden med at foretage kontrol. Myndigheden kan pålægge operatøren at foretage fornødne justeringer.

Myndigheden skal rapportere om hvert kontrolbesøg, herunder med en beskrivelse af de pålagte justeringer. Rapporter skal gemmes i mindst 10 år og et sammendrag af rapporten skal gøres offentligt tilgængelig i overensstemmelse med reglerne for offentlig adgang til miljøinformation.

Straf

Medlemsstaterne skal fastlægge bestemmelser for straf og sikre at strafudmålingen for overtrædelse af reglerne er effektiv, proportional og har afskrækkende effekt.

Administration og samarbejde

Hvert medlemsland skal udpege en eller flere kompetente myndigheder med ansvar for implementering af forordningen. De kompetente myndigheder i medlemslandene skal samarbejde med hinanden og med Kommissionen samt med myndigheder i tredjelande. Kommissionen assisteres af komiteen for træhandel.

Medlemslandene skal pr. 30. april hvert andet år sende en rapport til Kommissionen om ordningens gennemførelse og administration de to foregående år. På basis heraf udarbejder Kommissionen hvert andet år en rapport herom til Europaparlamentet og Rådet.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Europaparlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at ulovlig tømmerhugst overvejende er et problem i lande uden for EU, men at der for at sikre overholdelse af internationale handelsforpligtelser er behov for et instrument, som er ikke diskriminerende og som dermed også omfatter træ fældet i EU. Samtidig er der behov for at sikre, at instrumentet er proportionalt i forhold til problemets (ringe) omfang i EU, således at træbranchen ikke pålægges unødige administrative byrder. Kommissionen finder, at det fremsatte forslag sikre en fornuftig balance, og at en fællesskabsindsats med harmoniserede krav

vil være administrativt mindre byrdefuld for branchen og sikre bedre konkurrence end nationale tiltag – og samtidig være væsentlig mere effektiv. Regeringen kan tilslutte sig denne vurdering og finder på den baggrund, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Konsekvenser for Danmark

Miljømæssige konsekvenser

Forslaget forventes umiddelbart at have den største og mest positive miljøeffekt i de lande, som har størst problemer med ulovlig tømmerhugst, herunder bla. mange tropiske lande og Rusland.

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Da der er tale om en forordning vil forslaget være bindende i sin helhed og have umiddelbar retsvirkning i Danmark.

Økonomiske konsekvenser

I Danmark vil ordningen pålægge en række operatører på træmarkedet at stramme op i deres sporings- og kontrolprocedurer (for at kunne leve op til "due dilligence systemet"). Det medfører øgede administrative byrder og øgede omkostninger. Samtidig vil ordningen afstedkomme en mere fair og lige konkurrence på træmarkedet, hvor operatører der har en god sporingskontrol og godt styr på træets lovlige oprindelse, ikke i samme grad som hidtil vil kunne underbydes af operatører, der har mindre godt styr på det.

De(n) kompetente myndighed(er) i Danmark vil skulle sikres kapacitet til at administrere ordningen, hvilket vil være udgiftskrævende.

Der udestår endnu en nøjere vurdering af de samlede erhvervsøkonomiske, administrative og statsfinansielle konsekvenser af forslaget.

6. Høring

Forslaget har endnu ikke været udsendt i dansk høring.

7. Forhandlingssituationen

Flere lande har ligesom Danmark på forskellig måde presset på for at få Kommissionen til at fremsætte et forslag til yderligere regulering for forbud imod handel med ulovligt fældet træ. Det gælder bla. Tyskland, Belgien, UK og Nederlandene. Det konkrete forslag har endnu ikke været drøftet. Det er derfor endnu uvist, hvordan det bliver modtaget.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark har i årevis haft kamp mod ulovlig tømmerhugst og relateret handel som en prioriteret mærkesag, både i den hjemlige offentlige indkøbspolitik, i EU og i internationale skovforhandlinger.

Danmark har i EU gennem længere tid særligt betonet behovet for at se på mulighederne for yderligere generel regulering, som kan supplere den frivillige licensordning for import af træ. Det gjorde Danmark bl.a. i en erklæring sammen med Belgien og Tyskland, da licensordningen blev vedtaget i 2005. Danmark har i Rådet flere gange gentaget dette, senest under rådsmøder (landbrug og fiskeri) i december 2007 og september 2008. Både den nuværende miljøminister og tidligere miljøministre har tillige understreget behovet for en effektiv EU-indsats i breve til de ansvarlige kommissærer, senest med miljøminister Troels Lund Poulsens fællesbrev sammen med kolleger fra Nederlandene og Belgien i juli 2008.

I 2006 afviste et flertal i Folketinget beslutningsforslag B17 om forbud mod import og salg af illegalt træ. Samtidig opfordrede Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg i enighed daværende miljøminister Connie Hedegård til at arbejde for at fremskynde tilvejebringelsen af grundlaget for en nærmere vurdering af, om tømmer er fældet lovligt eller ulovligt i oprindelseslandet, og – når dette grundlag foreligger – at arbejde for et forbud mod ulovligt fældet tømmer. Miljøminister Troels Lund Poulsen oplyste i en redegørelse til folketingets Miljø og Planlægningsudvalg i februar 2008, at en sådan regulering hellere skulle etableres i EU-regi (frem for nationalt regi), idet en EU-regulering ville have langt større effekt.

Den umiddelbare vurdering er, at Danmark bør støtte den principielle tilgang i forslaget, idet der samtidig er en række forhold, der bør undersøges nøjere, før en konsolideret dansk holdning kan tilvejebringes.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forlagt for Folketinget.